

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

TÜRK KÜLTÜRÜ

AYLIK DERGİ

Sayı 91

Yıl VIII

Mayıs 1970

ATATÜRK'LE SAMSUN'A ÇIKANLAR

VIII'

Kurmay Mülhakı YÜZBAŞI ALİ MÜMTAZ (TÜNAY)

Dr. Fethi Tevetoğlu

19 Mayıs 1919 sabahı, 9. Ordu Müfettişliği Kurmay Mülhakı olarak (Atatürk'le Samsun'a Çıkanlar)'dan Piyâde Yüzbaşı Ali Mümtaz (Tünay), 1301 (1885/1886) yılında Silifke'de doğmuştur. Babası, Yemen Harbi'nde şehid düşmüş Osman Efendi; annesi Hâlise Hanım'dır. İlk, orta ve lise tahsilini İstanbul'da yapan Ali Mümtaz, 18 ocak 1318 (1902/1903)'de Harbokulu'na girmiş ve 14 Mayıs 1321 (1905/1906) tarihinde, teğmen rütbesiyle Harbokulu'nu bitirerek, kur'a neticesi 2. Ordu'ya tâyin kılınmıştır. 18 temmuz 1321 (1905/1906)'de 2. Ordu 77. Alay, Üçüncü Tb. Birinci Bl. Sâniligine tâyin edilen Ali Mümtaz, Alay Komutanı'nın isteği üzerine alayının Sancaktarlığı vazifesini görmüştür. Yedi aylık hizmetten sonra, 3 Aralık 1321 (1905/1906) tarihinde, Mustafapaşa'da, 4. Fırka'nın Dördüncü Nişancı Nümüne Tâlim Tb. İkinci Bl. Sâniligi'ne nak-

(1) Bu yazı serimizin çıkmış VII makalesi, Türk Kültürü Dergisi'nin 82-88. sayılarında.

Yüzbaşı Ali Mümtaz (Tünay) Bey'e âid yukarıki bilgiler, kendi el-yazması 321/417 numaralı sicil kayıtlarından istinsah sûretiyle muhterem refikaları Mürvet Tünay Hanım tarafından iki değerli fotoğrafları ile birlikte bize lütfedilen notlardan çıkarılmıştır. Fotoğraflardan üniformalı olanı (Sofya — 7 Nisan 329) tarihini taşıyor, bir ithaf yazısı ile tezine takdim edilmiştir, (Ali Mümtaz) diye imzalıdır. Edirne'de (Fotoğrafhâne-i Leonidis Nikola)'da çekilmiştir. Fotoğraflardan sivil elbise ile olanın arkasında ise (Sofya'da esarete çekilmiştir) kaydı bulunmaktadır.

Teessür ve teessüfle kaydetmekten kendimizi alamadığımız yüz kızartıcı bir ihmâle terkedilmiş bu asil kahraman eşine, târihin aydınlatılmasına yardımı ve zahmetleri için de sonsuz şükran borçluyuz. Böylece şimdilik, (ATATÜRK'LE SAMSUN'A ÇIKANLAR)'dan yalnız iki kahramanın (Kurmay Mülhakı Yzb. İsmail Hakkı) ile (İâşe Subayı Üsteğmen Abdullah) Beylerin hal-tercümeleri bulunamamış kalıyor. - F.T.

Yüzbaşı Ali Mümtaz
(Sofya — 7 Nisan 329)

ledilmiştir. 9 Ekim 1323 (1907/1908)'de Edirne 97. Redif Alayı 3. Tb. 4. Bl. Sânilîği'ne naklolunmuş; 4 Temmuz 1324 (1908/1909)'de Üsteğmenliğe yükselerek Çatalca 105. Redif Alayı, 4. Tb. 2. Bl. Komutanı tâyin edilmiştir. Ayrıca, Gümüş Liyâkat Madalyası ile taltif olunmuştur. 1 Eylül 1327 (1911/1912) târihinde, Babaeski Redif Fırkası Kumandanlığı emri ile, bu tümenin kurmay mülhak subaylığına tâyin edilen Mümtaz Bey, 18 Eylül 1327 (1911/1912) Balkan Harbi seferberliği ilân edilince, kısa bir müddet içinde seferberliğini tamamlayan Tümeni ile birlikde Edirne Kal'ası'na hareket eylemiştir. Cephe Kurmay Mülhakı Şubayı ve Cephe Karargâh Komutanlığı vazifelerini gören Mümtaz Bey, Hacılar mevkiine düşen Bulgar uçağının tekrar havalanmasını önleyen tedbirler aldığı için, Müstahkem Mevki Komutanlığı'nca takdîrname ile taltif edilmiştir. 13 Mart 1328 (1912/1913)'de kalenin düşmesi ile Bulgarlara esir olan Mümtaz Bey, Sofya'da tamamlatılan esaretten dönüşünde, Babaeski'de Tümen Kurmay Mülhakı olarak vazifeli iken, 4 Ocak 1329 (1913/1914)'da Bandırma'daki 7. Tümen emrine verilmiş; 1331 (1915) Nisan ortalarında, Çanakkale'de 19. Tümen'e bağlı 64. Alay, 3. Tb. 3. Bl. Komutanlığına tâyin edilmiştir. 1 Mayıs 1331 (1915)'den 7 Ocak 1331 (1916)'e kadar, yâni düşman Anafartalar'dan çekilinceye kadar, alayı ile Arıburnu, Seddülbahir, Conkbayırı, Kerte-tepe muharebelerine bilfiil katılan Mümtaz Bey, 4439 numaralı beratla Harb Madalyası ve ayrıca bir yıl kıdem zammı ile taltif edilmiştir. 15 Ocak 1331 (1916)'de 16. K. Kurmay Mülhakı tâyin edilen Mümtaz Bey, 1 Şubat 1331 (1916) târihinde Edirne'ye gelmiş ve 1 Aralık 1331 (1915) târihinden geçerli olmak üzere yüzbaşılığa yükselmiştir. 1 Mart 1332 (1916) târihinde 16. K. Karargâhı ile Diyarbakır'a hareket ederek, 16 Eylül 1332 (1916)'ye kadar bu cephe'deki savaşlara katılan Mümtaz Bey, hastalanarak dört ay havadeğisi ile İstanbul'a tedâviye gönderilmiş; bu müddetin sonunda, 1338 (1917) Şubatından Mütareke'ye kadar Umûmî Karargâh 6. Şube'de vazife görmüştür. Bu şubede iken Haleb, Musul, Diyarbakır, Harput, Elâzığ gibi mevkiilerde yapılan birçok teftişlere katılmış ve hizmetlerine karşılık 17 Ekim 1917'de ikinci sınıf Alman Demir Salib nişanı ile taltif edilmiştir. 26 Aralık 1334 (1918)'de Ordu Dâiresi emrine verilen Ali Mümtaz Bey, 16 Mayıs 1919 tarihine kadar Ordu Şubesi'nde bulunmuş ve Mustafa Kemal Paşa'nın emir ve tensibi ile onun maiyetinde olarak, adı sonradan Üçüncü Ordu Müfettişliği'ne çevrilen Dokuzuncu Ordu Kıtââtı Müfettişliği Erkân-ı Harbiyesi'nde ve sonra Müfettişlik Karargâh Kumandanlığı'nda hizmet görmüştür. Erzurum'da Müfettişliğin lağvından sonra, sağlık durumundan ötürü sâhilde vazife görmesi mecbûriyeti ile 10 Kasım 1335 (1919)'de Trabzon İskele Kumandanlığı'na tâyin edilen Ali Mümtaz Bey,

Ali Mümtaz Bey Sofya'da esârette iken

14 Mayıs 1336 (1920) târihinde kıdemli yüzbaşılığa yükselmiş; 1 Temmuz 1340 (1924) târihinde 8. Kolordu 3. Fırka 8. Alay 2. Tabur Kumandan-vekilliği'nden emekli olmuştur. 1927 Nisanı'na kadar Trabzon'da fotoğraf atelyesi açarak fotoğrafçılık yapan Ali Mümtaz Bey, daha sonra evini ve işini Bursa'ya nakletmiş ve 26 Aralık 1946 günü bir kalb krizinden hayata gözlerini yummuştur. Bursa'da Alacahırka Mezarlığı'nda gömülü bulunan Mümtaz Tünay'ın eşi Mürvet Tünay Hanım ve tek evlâdı olan Mediha Erkal hayattadırlar.

Rahmetli Mümtaz Tünay, şerefine son derece düşkün, dürüst karakterli, tok sözlü, nâmuslu, cesur ve merd bir insandı.